

Hj. Gaál Mózes.

Nyolc hónapjánál is több, hogy egy szanatóriumba vonult és akkor úgy hagyta el az íróasztalát, hogy hamarosan visszatér mellé. De a szanatóriumból már csak egy útat tett meg, az utolsót.

Harmincötéves volt. A halál már előzőleg is sokszor folytatott kegyetlen csatákat gyöngé testével s minduntalan az ágyba döntötte, ahol zaklatott lelke mindig új álmokra gyűjtögette az erőt. Szárnyaló képzelete, széleskörű műveltsége igaz művésszé avatták. Tele volt tervvel és munkakedvvel, azonban az álmok rajzását csak egyre ritkábban bírta már teljes egészükben papírra vetni: szívének és tüdejének hiányos munkája folytán mind gyakrabban esett ki fáradt kezéből a toll, amelyet bámulatos akaraterővel ragadott meg újra, mihelyt erővel bírta. De betegségtől gyötörtén is rendkívül sokat dolgozott és rövid írói pályáján sok szép eredményt mutatott fel.

Tevékenysége sokáig volt. Volt színházi rendező és színrekerült egy mélytehetségről tanuskodó darabja; írt novellákat, meséket, ifjúsági könyveket s nagynevű édesatyja utódjának indult. Utolsó nagyobb terve, amelyet meg is valósított, a magyar operaismertetőök hiányát pótló, nagyszerű sorozata volt.

Legszébb könyvében, a «Mildi meséiben» így írja le Mildit: «A szája széle keskeny és ha fáj neki valami, összeszorítja, de sohasem panaszkodik. A szeme nagyon nagy, mintha mindig csodálkoznék, de ha nevet, akkor megkeskenyedik és csillogni kezd. A szeme színét nem tudom megmondani. Sokan azt mondták, hogy barna. De az a barna csak szomorúság volt benne. Mások azt mondták, zöld. De az a zöld csak a fák fénye volt benne. Azt is mondták, hogy kék. De az a kék nem volt más, mint a tündöklő kék ég benne. Én magam sem tudom, hogy milyen a színe, csak azt tudom, hogy amikor néz, ragyog a szemében a sok-sok szeretet».

Ez a portré ráillik az írójára. Mintha

tükörbe nézve írta volna meg. Ő volt az, aki sohasem panaszkodott, legföljebb annyit mondott: beteg voltam és ha nagyon fáj a szíve, akárcsak Mildi, «összeszorította a száját és egyik kezével a másikat szorongatta». Szelid volt, jó volt, csupa szeretet. A szeme azonban, különösen az utóbbi időkben, mindig barnát mutatott. És az a barna a szomorúság volt benne. *m—gy.*

Martinovich Ignác eddig ismeretlen levele.

(A M. K. Hadtörténelmi Levéltár régi iratanyagából.)

A magyar jakobinusok vezérének, Martinovich Ignácnak, az apátnak fivére, Martinovich Vince, mint ny. á. gyalogos kapitány, 1795 november 2-án Pesten elhunyt. Hagyatéki ügyét a budai főhadparancsnokság (Generalkommando für das Königreich Ungarn) hadbírója tárgyalta és bizottságilag leltározta az elhunyt ingóságait halála előtt kelt sajátkezü végrendelete alapján.

A végrendelet egyik pontjában fel-
említi Martinovich kapitány azt a körülményt, hogy mintegy 6000 forintot kitevő készpénzvagyonát fivére, Ignác, az elmúlt években az ő tudtával kamatozó kölcsönképen Inkey Menyhért nevű úrnak adta át s az erről szóló kötelezvény is az ő (Ignác) birtokában van. Tudomása szerint ezt a kötelezvényt fivére egyéb írásaival együtt elfogatásakor — 1794 július 23-án — szintén elkobozták s azért az vagy a királyi ügyek igazgatójánál, Németh Józsefnél, vagy pedig a bécsi kormány valamelyik más szervénél található. A főhadparancsnokság ennek alapján átvizsgáltatta az apát elkobozott iratait, abból két levelet kiemelt és a hagyatéki iratokhoz csatolt. Ezek Martinovich Ignácnak egy, fivéréhez — már a fogságból 1794 október 1-éről kelt — saját kezével írott levele és egy, ugyanezen év október 16-áról kelt nyilatkozata az Inkey Menyhértnak átadott kölcsönösszegekről. Mindkettőt német nyelven írta s a nyilatkozatot